

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 51/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2009 vo veci sťažností obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov vo veciach jej podaní z 24. júla 2006 urobených elektronickou formou a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., B., vedené pod sp. zn. Rvp 32997/08 až Rvp 33358/08 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 32997/08.

2. Sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B., vedenú pod sp. zn. Rvp 32997/08 o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 27. novembra 2008 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 32997/08 až Rvp 33358/08 (362 podaní), ktorými namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) vo veciach jej podaní z 24. júla 2006 (sťažovateľka neuviedla spisovú značku napadnutých vecí a v úvode sťažností nesprávne uvádzala dátum 27. november 2008, pozn.) urobených elektronickou formou a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom.

1. Z ich obsahu vyplýva, že podania boli „... vykonané elektronickými prostriedkami v súlade s ust. § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a to formou elektronického dokumentu podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa Zákona o elektronickom podpise. Okresný súd... podaný návrh nespracoval podľa pravidiel vedenia súdnej agendy stanovených v Občianskom súdnom poriadku... Porušil tak právo sťažovateľa na prístup k súdu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... O označenom porušení rozhodol Ústavný súd... nálezom sp. zn.: IV. US 39/08-88. Potvrdil, že došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prístup k súdu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... a zároveň stanovil porušovateľovi povinnosť konať vo veci podania sťažovateľa z 24. 7. 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Z odôvodnenia rozhodnutia Ústavného súdu... vyplýva, že ústavný súd vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 24. 7. 2006 opätovne konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku Zároveň Ústavný súd...

predpokladá, že v súlade s týmto príkazom, bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. 7. 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom právne účinky tohto podania zostanú zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania... Keďže konanie začalo 24. 7. 2006 a podľa informácií sťažovateľa porušovateľ doposiaľ nevykonal vo veci žiadny procesný úkon, možno s určitosťou tvrdiť, že riešenie sporovej veci stagnuje dva roky.“.

Sťažovateľka v ďalšom uviedla, že „*podáva sťažnosť ústavnému súdu bez využitia postupu podľa ust. § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z..., pretože v danom štádiu konania by prostredníctvom rozhodnutia o sťažnosti na postup súdu nebolo možné doceliť nápravu porušených základných práv“*, a žiadala, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1) Základné právo spoločnosti L. a. s. ... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu... v konaní vedenom medzi žalobcom: L. P. a. s. ... a žalovaným:

... o zaplatenie... porušené bolo.

2) Spoločnosti L. a. s. ... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- Sk/663,90 €..., ktoré je jej Okresný súd Bardejov povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (uvedené platí pre všetky sťažnosti, pozn.).

3) Okresný súd... je povinný uhradiť spoločnosti L. P. a. s. ... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, na účet jej právneho zástupcu ... a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“.

2. V podobnej veci v súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd už konal a rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 39/08-98 z 27. novembra 2008, v rámci ktorého vyslovil porušenie označených práv a prikázal okresnému súdu „*konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L. , a. s. ... z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa*

príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.“. Tento nález nadobudol právoplatnosť 26. januára 2009.

II.

Ústavný súd spojil označené sťažnosti v záujme hospodárnosti na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným ustanovením § 31a uvedeného zákona však možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 32997/08 až Rvp 33358/08 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a okresného súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia v bode 1.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb

alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z obsahu sťažností a zo spisu ústavného súdu v predchádzajúcej sťažovateľkinej veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 39/08 vyplýva, že návrhy sťažovateľky boli okresnému súdu doručené 24. júla 2006. Okresný súd vrátil v prílohe listu z 26. júla 2006 sťažovateľke jej podanie (DVD nosiče, na ktorých boli zaznamenané jednotlivé návrhy na začatie konania) späť.

Z dôvodu neprijatia návrhov okresným súdom sa sťažovateľka v záujme ochrany svojich práv obrátila sťažnosťou z 5. októbra 2006 (vrátane jej následných doplnení) na ústavný súd, ktorý nálezom sp. zn. IV. ÚS 39/08 z 27. novembra 2008 rozhodol o porušení základných práv sťažovateľky zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s neprijatím uvedených návrhov urobených elektronickými prostriedkami a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom a prikázal okresnému súdu v týchto veciach konať podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. V odôvodnení svojho rozhodnutia ústavný súd vyslovil: „...*V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou, a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom právne účinky tohto podania zostanú zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania. Na tomto zásadnom závere nemôže nič zmeniť prípadná okolnosť, že z technických príčin okresný súd nebude môcť podanie sťažovateľky zaevidovať spätne ku dňu jeho doručenia. I tak bude povinnosťou okresného súdu vychádzať z toho, že podanie bolo doručené s účinkami pôvodného doručenia.*“ Citovaný právny názor je pre okresný súd záväzný (§ 56 zákona o ústavnom súde).

Sťažnosti na prietahy v konaní proti okresnému súdu doručené ústavnému súdu 27. novembra 2008 sa týkajú identických návrhov. Sťažovateľka namieta porušenie síce inej súčasti základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak na základe tých istých podstatných skutkových a právnych okolností vo vzťahu k tomu istému orgánu verejnej moci. Zachovaná je identita namietaného zásahu

do jej základných práv – namietaná nečinnosť okresného súdu v konaniach o návrhoch urobených formou elektronického podania, ktoré okresný súd odmietol prijať s poukazom na administratívno-technickú nespôsobilosť. Sťažovateľka v tomto prípade iba zvyrazňuje druhý – časový aspekt namietaného zásahu do jej základných práv, domáhajúc sa priznania primeraného finančného zadost'učinenia.

Namietaná nečinnosť okresného súdu v konaní v období od 24. júla 2006 do zriadenia „elektronickej podateľne“, t. j. do 15. októbra 2008, je nevyhnutným dôsledkom (sprievodným javom) toho, že okresný súd odmietol prijať ňou doručené elektronické podania s tým, že nedisponuje potrebnými technickými prostriedkami. Vo vzťahu k tomuto zásahu však sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 39/08 už dosiahla nápravu (nálezom z 27. novembra 2008) v podobe uznania (vyslovenia) porušenia jej práv ústavným súdom a v podobe príkazu ústavného súdu adresovaného okresnému súdu, aby o jej návrhoch konal podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (prirodzene, vrátane § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá). K uvedenému ústavný súd už iba dodáva, že sťažovateľka sa podanými sťažnosťami opakovane obrátila na ústavný súd v čase (27. novembra 2008), keď pôvodný nález (vo veci sp. zn. IV. ÚS 39/08) ešte ani nebol doručený účastníkom (sťažovateľke a okresnému súdu).

Označené opatrenia na nápravu porušenia ústavnosti v sťažovateľkinej veci (v konaní sp. zn. IV. ÚS 39/08, pozn.) možno vzhľadom na okolnosti daného prípadu považovať za primerané a dostatočné. Pokiaľ sťažovateľka žiada v nových sťažnostiach (ktoré sú predmetom tohto konania) kompenzáciu formou priznania primeraného finančného zadost'učinenia s poukazom na uplynuvšiu dobu nečinnosti okresných súdov argumentujúc, že nápravu porušenia jej práv nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a obdobie, počas ktorého trvajú predmetné konania, pre ňu znamená „... výrazné obmedzenie... vlastníckych práv...“ a problémy v podnikateľskej činnosti, považuje ústavný súd sťažnosti za zjavne neopodstatnené.

V posudzovaných konaniach treba prihliadnuť k podstatnej skutočnosti, a to, že sťažovateľka žalobami vymáha pohľadávky, t. j. majetkové práva, vo vzťahu ku ktorým nie je originálnym nadobúdateľom. Tieto pohľadávky jej boli postúpené S., ktorý sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava I vedenom pod sp. zn. 7 C 144/2006 žalobou proti sťažovateľke domáhal určenia absolútnej neplatnosti právnych úkonov, na základe ktorých malo k postúpeniu uvedených pohľadávok dôjsť, t. j. absolútnej neplatnosti Rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok, ako aj určenia neplatnosti ďalších súvisiacich (tzv. realizačných) zmlúv uzatvorených so sťažovateľkou. Výsledok tohto konania mal zásadný význam pre rozhodnutie súdov vo veciach sťažovateľkou uplatňovaných pohľadávok, pretože sa v ňom rieši otázka jej vecnej aktívnej legitímácie týkajúcej sa týchto pohľadávok vymáhaných na základe elektronických podaní. Túto skutočnosť S. oznámil listom jeho generálnej riaditeľky zo 7. novembra 2006 všetkým (v tom čase 45) okresným súdom v Slovenskej republike, pričom zároveň navrhol prerušenie konaní o návrhoch sťažovateľky.

Bezprostrednou príčinou pretrvávania stavu právnej neistoty sťažovateľky týkajúcej sa ňou uplatňovaných majetkových práv preto primárne nie je namietaná nečinnosť okresného súdu vo veciach jej elektronických podaní, ale skutočnosť, že konanie vedené pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 7 C 144/2006, v ktorom sa riešila predbežná otázka dôležitá pre rozhodnutie v sťažovateľkiných veciach a ktoré začalo 12. októbra 2006, krátko po podaní návrhov sťažovateľky, nebolo k času podania sťažnosti právoplatne skončené. Vzhľadom na množstvo sťažovateľkiných žalôb a na skutočnosť, že po právoplatnom rozhodnutí o otázke platnosti postúpenia sporných pohľadávok možno o sťažovateľkou uplatňovaných právach rozhodnúť pomerne rýchlo, je procesný postup súdov, ktoré o návrhoch sťažovateľky meritórne rozhodnú až po právoplatnom skončení konania vedeného v prvom stupni pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 7 C 144/2006, primeraný okolnostiam prerokúvaných vecí.

Za daných okolností, prihliadajúc na možnosť sťažovateľky dosiahnuť v prípade uznania jej nárokov všeobecnými súdmi primeranú kompenzáciu nemajetkovej ujmy a aj

prípadnú náhradu škody prostredníctvom právnych prostriedkov zakotvených v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, je v tejto fáze prebiehajúcich konaní pred všeobecnými súdmi požiadavka na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia predčasná a neopodstatnená.

Náprava porušenia ústavnosti, ktorú sťažovateľka dosiahla, spočívajúca vo výroku nálezu sp. zn. IV. ÚS 39/08 z 27. novembra 2008 o porušení jej práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a výrok, ktorým ústavný súd prikázal okresnému súdu v predmetných veciach konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, je v danej fáze konaní primeraná a dostatočná. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy má predstavovať náhradu (kompenzáciu) nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením základných práv zo strany orgánov verejnej moci v prípadoch, keď je to nevyhnutné na dovŕšenie ochrany porušeného základného práva, nie kompenzáciu rizík vyplývajúcich z povahy „podnikateľského zámeru“ obchodnej spoločnosti. Primerané finančné zadosťučinenie taktiež nepredstavuje náhradu za uplatnené finančné plnenie alebo prípadnú náhradu škody (I. ÚS 59/02).

Okresný súd navyše po doručení nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 39/08 požiadaval sťažovateľku listom z 2. februára 2009, aby mu bez meškania doručila podania z 24. júla 2006 (vrátené sťažovateľke predsedom okresného súdu 7. augusta 2006), avšak sťažovateľka ku dňu rozhodovania ústavného súdu na výzvu nereagovala. Uvedené zistil ústavný súd z listu okresného súdu doručeného 19. februára 2009.

Z organizovania postupu okresného súdu pri vybavovaní podania doručeného mu 24. júla 2006 je zrejmé, že v dôsledku nedisponovania technickými prostriedkami na príjem podaní podaných elektronickými prostriedkami bola v jednotlivých konaniach v dôsledku nemožnosti realizácie práva sťažovateľky podať návrh jedným zo spôsobov ustanovených zákonom okresným súdom porušená, resp. obmedzená dispozičná zásada konania.

Pri rozhodovaní v danej veci je však podľa ústavného súdu dôležité prihliadnúť na postup okresného súdu, ktorým sa snažil zabezpečiť zachovanie a realizáciu sťažovateľkou uplatnených práv oznámením, že nemá materiálnotechnické vybavenie na príjem podaní v elektronickej forme, a návrhom na využitie inej dostupnej formy ich podania, z čoho vyplývalo, že ďalší postup okresného súdu bol závislý aj od procesnej aktivity sťažovateľky. Na základe uvedeného sťažovateľka súc zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom mala možnosť využiť iný rovnocenný spôsob uplatnenia svojich práv, prostredníctvom ktorého by sa mohla účinne domáhať súdnej ochrany.

Z popísaného skutkového stavu však vyplýva, že sťažovateľka nepristúpila k realizácii svojich práv niektorým z ďalších zákonných spôsobov, čím vedome svojím správaním okresnému súdu neumožnila ďalší postup v konaní. O uvedenom tvrdení svedčí aj to, že bola uzrozumená s tým, že okresný súd nemôže prijať podania zaslané v elektronickej podobe a že tak nebude môcť urobiť ani v krátkom čase po ich ďalšom doručení, a napriek tomu spôsob, resp. formu podania návrhov nezmenila. Prípadné zvýšenie výdavkov na vyhotovenie písomných návrhov nemožno ako dostatočný dôvod takéhoto konania akceptovať predovšetkým s prihliadnutím na povinnosť uloženú okresnému súdu v § 42 ods. 3 OSP (povinnosť vyhotoviť kópie návrhu na trovy účastníka konania).

Intenzita právnej neistoty účastníka konania je spravidla vyjadrená jeho snahou o uplatnenie svojich práv spôsobom, ktorý jej orgán rozhodujúci o jeho právach spôsobilý akceptovať, ako aj snahou o využitie všetkých účinných prostriedkov na ich ochranu. Nevyužitie ďalších zákonom ustanovených spôsobov uplatnenia práva môže viesť k spochybneniu skutočného záujmu účastníka konania o ochranu jeho práv v konaní pred súdom a zároveň aj o dosiahnutie účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorým je odstránenie stavu jeho právnej neistoty.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde k záveru, že sťažnosť

sťažovateľky je zjavne neopodstatnená. Z uvedeného dôvodu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2009